

THE RELIGION AS CONSTITUTIONAL LAW AND NATIONAL SECURITY

Abstract: In the Republic of Bulgaria, the available legislative basis created by the legislator gives a sufficiently precise vision defining the right of every Bulgarian citizen to voluntarily profess the religion which he has chosen and to carry out the rituals and services characteristic to her. However, at the same time it is necessary to take legislative initiatives to acceptance by the legislature of the new XXI Century adequate regulations to ensure ethnic peace and freedom of worship laid down in the provisions of the Penal Code in Section II - "Crimes against the religion".

Author information:

Hristo Hristov
Associate Professor, PhD,
Lecturer in Department
"Management of Security Systems"
at Konstantin Preslavsky University of Shumen,
✉ hristov63@abv.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:

Constitution, law, national security, religion, Islamic religious fundamentalism, extremism, radicalism, hostility, intolerance, re-Islamization, Muslim community, minorities, risky groups, national affiliation and national identity.

1. Въведение

Разглеждайки същността на съвременните религиозни култове, не трябва да се пренебрегва фактът, че в стремежа си да развият активна религиозна и мисионерска дейност, те често нарушават текстове от Конституцията на Република България (КРБ), чието спазване гарантира националната ни сигурност, правата и свободите на гражданите и техния живот. Основният закон в Република България не визира конкретни религиозни организации като антиконституционни. Конституцията няма такава задача, но в нея стриктно се определят признаците, по които конкретна религиозна общност може да се категоризира като антиконституционна [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16].

В случая обект на посегателства е съвкупността от обществени отношения, чрез които се осъществява гарантираната от Конституцията на Република България, свобода на вероизповеданието или на атеистично убеждение, а последните обуславят личния статус на гражданите в гражданското общество [31], [32], [33], [34].

2. Изложение

Конституцията като върховен закон на държавата и обществото регулира основните, най-значимите обществени отношения. Тя е база за развитие на законодателството на цялата правотворческа дейност. Регулирането на обществените отношения винаги е в синхрон с интересите и волята на господстващите икономически и политически сили. Съдържанието на сега действащата конституция на Република България от 1991 г. съответства на съвременните възгледи за конституционализма. Широко място в нея заемат нормите, които се отнасят до правата и свободите на гражданите, като са създадени юридически гаранции за тяхното осъществяване. Наред с това, като акт с най-висша юридическа сила, Конституцията урежда основните и най-важни обществени отношения, като тези, които стоят в основата на правния статус на гражданите, възникват при организацията и функционирането на държавната власт и определят икономическите основи на обществото. Конституционните норми принципно са с висока степен на правна абстракция и са доразвити и конкретизирани от нормите на законодателството [4], [5], [7], [9], [11], [13], [14], [17].

Основните принципи на Конституцията от 1991 г. са равноправието на гражданите, народният суверенитет, политическият плурализъм, разделението на властите, законността, хуманизмът, демократизмът и свободната стопанска инициатива.

Един от най-важните принципи на Конституцията е законността. Спазването на закона е предпоставка за оптимална организация на обществото и държавата, за нормалното функциониране на публичната власт и гаранция за реалното упражняване на правата и задълженията на гражданите. В правовата държава, каквато е Република България, точното и еднакво спазване на законите от всички правни субекти е абсолютно условие за свободата и осъществяването на държавната власт. Това в най-висока степен важи за държавните органи и длъжностните лица. Нарушаването на закона от тях представлява реална опасност за нормалното функциониране на обществото и за поддържането на обществения ред. В този ред на мисли висша изява на законност е спазването на Конституцията. Чл. 5, ал. 1 на Конституцията я провъзгласява за върховен закон, на който другите закони не могат да противоречат [4], [5], [7], [9], [11], [13], [14], [17].

Народният суверенитет като принцип е легитимиран в съвременните демократични конституции. Съгласно чл. 1, ал. 2 от Конституцията на Република България „цялата държавна власт произтича от народа“, тоест народът е източникът на властта и само той може да упълномощи свои политически представители да осъществяват държавната власт. Същият конституционен текст прокламира, че държавната власт се осъществява от народа непосредствено и чрез органите, предвидени в Конституцията. Гарантирана е и невъзможността за отнемане на суверенитета на народа, като в разпоредбата на чл. 1, ал. 3 от КРБ е записано, че „никоя част от народа, политическа партия или друга организация, държавна институция или отделна личност не може да си присвоява осъществяването на народния суверенитет“. Присвояването на народния суверенитет от партия, организация, държавна институция или личност означава, че той губи качествата си на народен и се превръща във върховенство на определена партия, личност и др.п. в държавата [4], [5], [7], [9], [11], [13], [14], [17], [31], [32], [33], [34].

Разделението на властите представлява разделяне на държавните функции между различни органи. Чл. 8 от КРБ прогласява този принцип, като установява разделянето на държавната власт на законодателна, изпълнителна и съдебна, като те си взаимодействат без да припокриват функциите си. По този начин се постига най-добра организираност на държавното управление и в същото време самостоятелността на отделните власти, позволяваща оптималната гарантираност на правата на човека.

Трите власти са равни и в правно отношение, защото се намират в равнопоставено положение пред нормите на Конституцията. Същите са равни пред задължението си да изпълняват точно конституцията и законите и да съдействат за юридически издържаното държавно организиране на обществото [4], [5], [7], [9], [11], [13], [14], [17].

Принципът на политическия плурализъм е също един от основните принципи на сега действащата Конституция от 1991 г. Той дава реална възможност за легалното съществуване на различни политически формирования, за свободно пропагандиране на идеи и възгледи, но само ако те не призовават към насилие, не ограничават правата и свободите на другите граждани и не са насочени против националните интереси. В чл. 11, ал. 1 от Конституцията е записано, че политическият живот в Република България се основава на политическия плурализъм. Този принцип дава свобода на организации, които представляват обединения от хора от определена класа с еднакво отношение към собствеността; привърженици на определена идеология; обединения, които си поставят неполитически цели (културни, професионални, религиозни и др.). Принципът на политическия плурализъм осигурява легално съществуване на различни политически формирования, възможност за свободно пропагандиране на идеи и възгледи. Този принцип създава възможност за създаване на поливариантни модели на държавно управление. За да е налице политически плурализъм, важно е да има и опозиция [4], [5], [7], [9], [11], [13], [14], [17].

Ограничения за образуване на политически партии и извършване на политическа дейност съществуват само когато се създават партии на етническа, расова или верска основа и когато се цели насилственото завземане на държавната власт. Чл. 12, ал. 2 от КРБ въвежда забрана за следното: „Сдруженията на гражданите, включително синдикалните, не могат да си поставят политически цели и да извършват политическа дейност, присъщи само на политическите партии“.

Този принцип стои в основата на демократично организираното общество, като е абсолютна предпоставка за демократичното осъществяване на държавната власт и същевременно отразява един доста широк консенсус по това какво е допустимо в политическия живот в България. Едно от израженията на този консенсус в началото на 90-те години при свикване на кръглата маса и постигнатите на нея основни договорености на прехода в политическото споразумение от 3 януари 1991 г. между СДС и БСП е забраната на партии на етническа основа. Предходното е станало възможно вследствие на факта, че при организиране на кръглата маса не са поканени за участие представители на етническите малцинства. Взетите решения по време на кръглата маса са пренесени по-късно в текста на новата Конституция от 1991 г [4], [5], [7], [9], [11], [13], [14], [17].

Основните принципи на Конституцията са тясно свързани помежду си и всички те са закрепени законодателно с цел гарантиране на осъществяването на основните права и свободи на гражданите.

Като основен пример за гореизложеното следва да се разгледа разпоредбата на чл. 11, ал. 2 от Конституцията на Република България, съгласно която нито една политическа партия или идеология не може да се обявява или утвърждава като държавна. Целта на този текст е да се избегне еднопартийната система. Разгледана в светлината на гореизложеното, интерес представлява и разпоредбата на чл. 11, ал. 4 от Конституцията на Република България, съгласно която „не могат да се образуват политически партии на етническа, расова или верска основа, както и партии, които си поставят за цел насилствено завземане на държавната власт“. Създаването на такива партии дава възможност чрез манипулиране на етническите и религиозните чувства на гражданите да се постигат политически цели [4], [5], [7], [9], [11], [13], [14], [17], [31], [32], [33], [34].

Свободата на вероизповедание и религиозни възгледи е една от основните свободи на гражданите, закрепена в разпоредбата на чл. 37 ,ал. 1 от Конституцията на Република България. Тази свобода представлява „ценност от висш порядък“ (Решение № 5/1992 г. на Конституционния съд на Република България). Тя е неотменимо и ненакърнимо право на гражданите да се обединяват в религиозни общности и да извършват обреди в съответствие със своите верски идеали. Конституцията вменява като задължение на държавата да съдейства за поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различни религии и атеистите. Религиозните вражди, както показва историята, са основа за социално напрежение и нерядко водят до избухване на етнически конфликти и граждански войни, чийто резултат са множество невинни жертви и разрушения. Религиозните институции са отделени от държавата, но те не може да бъдат използвани за постигане на политически цели. Подобно използване води до резултати, противоречащи на интересите на обществото и държавността и има разрушителни последици за единството на нацията, а оттам – и за националната сигурност [4], [5], [7], [9], [11], [13], [14], [17].

За никого обаче не е тайна, че именно религията и религиозните институции у нас служат за постигане на определени политически цели. Чрез завоалирани форми различни религиозни секти засилват своето влияние. Част от тези секти проповядват възгледи, противоречащи на историческите традиции, нормите на морала и същевременно дори застрашават здравето и основните права на гражданите [18], [19], [20], [21], [22], [23], [24], [25], [26], [31], [32], [33], [34].

Конституцията защитава и свободата на убежденията. Тази свобода е вътрешно присъща на човека необходимост, която изразява същността му като личност. Недопустимо е преследването или ограничаването на правата на лица, заради техните убеждения. Конституцията има предвид не само политическите, но и научните, културните, религиозните и други убеждения. Свободното изразяване на мнението и разпространяването му е също право,

предоставено на всеки български гражданин от Конституцията. Това е едно от най-важните завоевания на съвременната ни демокрация [18], [19], [20], [21], [22], [23], [24], [25], [26].

Упражняването на тези права обаче следва да бъде в рамките на допустимото и несъмнено да бъде съобразено с императивните норми на законодателството.

Редица разпоредби на Закона за политическите партии и Наказателния кодекс гарантират именно прокламираните от Конституцията основни права и свободи, гарантирайки спазването на въведените забрани във връзка с упражняването на тези права.

Пример за това са разпоредбите на НК в Раздел II – „Престъпления против изповеданията“.

а.) Чл 164: „Който проповядва омраза на религиозна основа, печат, действие или по друг начин, се наказва с ...“ криминализира извършването на пропаганда на религиозна основа, осъществявана с:

- дейност, относима към проповядване на омраза на религиозна основа чрез слово, печат или други средства за масова информация, чрез електронни информационни системи или по друг начин, водеща до пропагандиране на религиозни общности нерегистрирани съгласно законовата нормативна база в Р. България;

- дейност, водеща до пропагандиране на верска нетърпимост към останалите членове на обществото.

Изпълнителното деяние на това престъпление се изразява в проповядване на омраза, т.е. разпространяване на схващания, които са от естеството да създадат неприязнени отношения спрямо някаква отделна група хора, заради принадлежността им към определена религиозна общност.

б.) В чл.165 от НК е уреден общият състав на насилствени действия на верска основа и са визираны няколко специални състава на престъпно засягане на свободата на участие или неучастие в религиозни обреди и служби и има три състава:

Първият от тях е по ал. 1: „Който със сила или заплашване пречи на гражданите свободно да изповядват своята вяра или да извършват религиозни обреди и служби, с които се нарушават законите на страната, общественият ред и добрите нрави, се наказва с ...“. Тук е налице принуда за пропускане на такова нещо, което се заключава в удовлетворение на религиозни чувства. Този състав поглъща състава на обикновената принуда по чл. 143, ал. 1, пр. II НК [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16].

Вторият състав на престъплението е по чл. 165, ал. 2 от НК: „Същото наказание се налага и на онзи, който по същия начин принуди другиго да участва в религиозни обреди и служби“. Тук също е налице принуда, но вече за извършване на нещо, свързано с религиозни чувства. Този състав поглъща състава на обикновената принуда по чл. 143, ал. 1, пр. I НК.

Третият състав на престъплението е по чл. 165, ал. 3 от НК: „За деянията по чл. 163, извършени против групи от населението, отделни граждани или техни имоти във връзка с религиозната им принадлежност, се прилагат предвидените в него наказания“. Видно от изричното препращане, тук също е налице участие в престъпна тълпа и погромаджийска дейност на религиозна основа.

в.) В чл. 166 е визирано: „Който образува политическа организация на религиозна основа или който чрез слово, печат, действие или по друг начин използва църквата за пропаганда против народната власт или нейни мероприятия, се наказва с ...“. Непосредствен обект на престъплението са обществените отношения, които осигуряват конституционната забрана религията да се използва за постигане на политически цели.

Изпълнителното деяние може да се прояви в някоя от следните две форми [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16]:

- Първото е образуване на политическа организация на религиозна основа. Тук, за разлика от престъпното сдружение, се създава формация, която няма за предназначение извършването на престъпления. Проблемът е само в това, че политическата партия или подобна организация в никакъв случай не може да бъде образувана, ако се основава на определена религия. Това следва и от чл. 11, ал. 4 на Конституцията.

В тази си част престъплението е резултатно. Престъпният резултат е като образуването на престъпно сдружение, но съставляващото го общо съгласие е най-напред за политическа организация и в него няма уговорка за извършване на престъпление, а за религиозна насоченост на учредената организация.

- Втората форма на изпълнителното деяние по чл. 166 от НК е използването на църквата за пропаганда против властта или нейните мероприятия в страната. Използването на църквата за пропаганда против властта или нейни мероприятия обхваща всички други дейности чрез църквата, с които се разпространяват отрицателни оценки или предписания за враждебни прояви срещу властта като цяло или отделни нейни мероприятия.

В заключение на гореизложеното може да се каже, че разгледаната противозаконна дейност, визирана в чл. 164, чл. 165 и чл. 166 от НК ни дава достатъчно основание да окажем организации или религиозни вероизповедания, покриващи признаците на тези членове като криминогенни [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16].

Според констатации на Европейската Комисия, отразени в европейски доклади относно правосъдието в нашата държава през 2008 и 2009 г., е посочено, че в Наказателния кодекс на Република България има сериозни пропуски, които възпрепятстват ефективното съдебно преследване на престъпления по международните стандарти и е основна причина за проникването на сектите в образователните институции чрез съд и административни процедури в производства по ГПК и АПК. Предходното е станало възможно, тъй като много закононарушения според международното право не са ясно дефинирани като престъпления в българското законодателство, т.е. принципите на наказателната отговорност в Република България не са приведени в съответствие с най-стриктните изисквания на международните норми. В този смисъл има много пречки за процесуално-следствени и оперативно-издирвателни действия с оглед ЗМВР, във връзка с ЗДАНС, във връзка с НПК, респективно съдебно преследване и екстрадиция на виновните извършители в Р. България (привличащите адепти по незаконосъобразен способ) [18], [19], [20], [21], [22], [23], [24], [25], [26], [27], [28], [29], [30].

Подобно е и заключението по отношение на законодателството и правосъдието на много международни правозащитни организации, а именно, че Република България е безопасно убежище за чужденци и членове на чужди юридически сдружения, извършили извън страната много престъпления по международното право [31], [32], [33], [34].

Закон за вероизповеданията като нормативен акт, имащ отношение към регистрирането и осъществяването на контрол от страна на държавата към дейността на религиозните общности

Конституцията на Република България изисква от държавата, като гарант на прокламираните от нея граждански права, да осигури необходимите условия за свободно и безпрепятствено упражняване на личното право на вероизповедание на всеки български гражданин.

За да бъде приведено в съответствие с новоприетата Конституция, специалното законодателство, регулиращо обществените отношения в религиозната сфера се е нуждаело от промяна. За такава се заговаря в периода 1992 – 1993 г [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16].

С Решение № 5/1992 г. на Конституционния съд се очертава обхватът на правото на избор и практикуване на вероизповедание. Дефинират се понятията „религиозна общност“ и „религиозна институция“. Редица от текстовете на тогава действащия Закон за изповеданията (ДВ. бр.49 от 16 Юни 1992 г.) са обявени за противоконституционни. Придържайки се към принципите, заложили в Конституцията и към нейното пряко действие, дирекция „Вероизповедания“ спира да прилага обявените за противоконституционни разпоредби. Така практически редица контролни функции, които законът ѝ е предоставял отпадат.

В едно изследване на журналистическия факултет от 1994 г. се установява, че над 90% от публикациите в печатните медии на религиозна тематика имат негативен характер. Създават се няколко обществени комитета за защита на личността и семейството, чиято цел беше противопоставяне на определени религиозни общности. Плурализмът на религиозни идеи се схващаше като инвазия на т.нар. секти, а противопоставянето срещу него – като израз на

патриотизъм. Тези обществени настроения позволиха да се появи на бял свят злополучният чл. 133а от Закона за лицата и семейството, който в кратки срокове наложи пререгистрацията на над 200 организации с нестопанска цел с религиозна и религиозно-просветна цел и то след предварителната преценка на изпълнителната власт, която беше необходимо условие за решението на съда [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16].

Свободата на религия не е дефинирана в позитивното българско право. По силата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи е такъв международен договор, а нейният чл. 9, т. 1 определя съдържанието на свободата на религия така: това право включва свободата (на всеки човек) да изповядва своята религия или убеждения индивидуално или колективно, публично или частно, чрез богослужение, обучение, религиозни обреди и ритуали, както и да променя своята религия или убеждения [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16].

Европейският съд по правата на човека (в Страсбург) многократно е изразявал становището, че „свободата на мисълта, съвестта и религията е в основата на демократичното общество и от нея зависи плурализмът, който е неделима част от демократичното общество и е една трудно спечелена през вековете придобивка“.

За нарушаване на правата на човека в Европейския съд срещу Република България от 1990 г. до момента са заведени осем дела с предмет „нарушаване на основното право на религиозна свобода“. Напоследък все по-ясно се вижда, че България се превръща в една от държавите, срещу които съдът в Страсбург е издал най-много решения за нарушени човешки права след Турция и Русия. По този начин тя се утвърждава и като една от държавите, плащащи най-много обезщетения за нарушени човешки права съгласно член 44, § 2 на Конвенцията за правата на човека. От въпросните решения е видно, че:

- по две от дела (Дело „Хасан и Чауш срещу България“ и Дело „Висш Мюсюлмански духовен съвет срещу България“) е констатирано нарушаване на чл. 9 и чл. 13 от Конвенцията за правата на човека.

- по три дела (Дело „Иванова срещу България“, Дело „Свети синод на българската православна църква (Митрополит Инокентий) и др. срещу България“ и Дело „Бойчев и др. срещу България“) е констатирано нарушаване на чл. 9 от Конвенцията за правата на човека.

Съгласно мотивите на Съда горните нарушения са следствие от липсата на правна сигурност и събитията, последвали приемането на Закона за вероизповеданията от 2002 г., показващи че продължава да съществува потенциален риск „признатите“, противостоящите или бъдещи кандидати за ръководители на централно ниво да останат еднакво уязвими на наложените предпочитания от всяко бъдещо правителство, което идва на власт. Съдът определя тези лица като пряко засегнати от нарушение на член 9, тълкуван в светлината на член 11 на Конвенцията за правата на човека, а до този момент не е тълкувал член 9 на Конвенцията за правата на човека, за да включи или гарантира индивидуално право на предпочитан духовен ръководител или „право на свободен избор на църковно ръководство“ [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16].

- по две от делата (Дело „Лотер и Лотер срещу България“ и „Ело Стефанов срещу България“) се подписват споразумения, основаващи се на уважението към правата на човека, така както те са определени в Конвенцията и нейните протоколи (чл. 37, ал. 1 от Конвенцията за правата на човека и Правило 62, ал. 3 от Правилата на Съда).

- по едно дело (Дело „Глас Надежда ЕООД и Еленков срещу България“) е налице нарушение на чл. 10 и чл. 13 от Конвенцията за правата на човека във връзка с член 10 от Конвенцията.

За религиозната общност свободата на религия включва и очакването, че ще ѝ бъде позволено да функционира мирно, защитена от каквато и да било произволна намеса на държавата. А произволна е всяка намеса на държавата, която излиза извън рамките и основанията по т. 2 на същия чл. 9 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните

свободи (ЕКПЧ). Първото условие за държавната намеса в религиозните общности е тази намеса да е предвидена в закона [31], [32], [33], [34].

На 02.01.2003 г. влиза в сила нов Закон за вероизповеданията (ДВ, бр. 120 от 2002 г.), приет от Народното събрание, съгласно който се променят коренно отношенията между държавата и религиозните общности. Още в чл. 1 е посочено, че този закон урежда правото на вероизповедание, неговата защита, както и правното положение на религиозните общности и институции и техните отношения с държавата. Член 2 прогласява правото на вероизповедание за основно, абсолютно, субективно, лично и ненакърнимо (ал.1). В закона не е дадена дефиниция на това право, но е показано неговото съдържание. Според чл. 2, ал. 2 то включва правото на всеки свободно да формира религиозните си убеждения, както и да избира, променя и изповядва, съответно практикува свободно своето вероизповедание, индивидуално или колективно, публично или частно, чрез богослужение, обучение, обреди и ритуали. Тази норма, както и нормата на чл. 6, показват, че нашият законодател е вложил в правото на вероизповедание съдържанието на свободата на религия по чл. 9 от ЕКПЧ.

В неговата основа са заложени принципите на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и Международния пакт за граждански и политически права. Законът премахва режима на пряко административно разпореждане, като предвижда придобиването от вероизповеданията на статут на юридическо лице да става по съдебен ред. Така беше сложен край на една 125-годишна традиция и практика държавата, в лицето на изпълнителната власт, да упражнява един своеобразен лицензионен режим относно правото на избор и най-вече практикуване на вероизповедание като той бе заменен с един „свободен пазар“ на религиозни идеи. Този механизъм гарантира ненамеса на изпълнителната власт във вътрешноорганизационния живот на религиозните общности [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16].

Въпреки редица критики, отправени към ЗВ дори в Резолюция 1390/2004 г. на Парламентарна асамблея на Съвета на Европа, категорично се подчертава, че ЗВ от 2002 г. представлява важна крачка напред в сравнение със Закона за изповеданията от 1949 г.

В Закона за вероизповеданията (ЗВ) обаче липсва прецизна регламентация на отношенията „държава – религиозни общности“. Във връзка с предходното държавата е създавала следната последователност при изграждането на отношенията „държава – религиозна общност“:

- Първата стъпка – признаване на религиозната общност от държавата. Чл. 14 от ЗВ гласи: „Религиозните общности могат да придобиват статут на юридическо лице при условията и по реда на този закон“. Текстът се намира в глава трета „Регистрация“, а според следващия чл. 15, ал. 1 от ЗВ, регистрацията на религиозните общности като юридически лица се извършва от Софийския градски съд по реда на Гражданския процесуален кодекс (ГПК) [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16].

Регистрацията на религиозните общности се извършва в Софийски градски съд в публичен регистър на вероизповеданията, достъпен за всеки. Новата законодателна рамка заменя йерархическия принцип на отношенията „държава – вероизповедания“ с принципа на равнопоставеността, партньорството и диалога.

- Втората стъпка – намеса на държавата във вътрешния живот на вероизповеданията. Законът за вероизповеданията е предвидил такава възможност само в хипотезата на чл. 8 – при констатирани нарушения по чл. 7 държавата може да ограничи правото на вероизповедание чрез прилагане на една от изброените в текста мерки. Прилагането на съответната мярка се допуска от Софийския градски съд с решение, постановено в съдебно производство по общия исков ред [31], [32], [33], [34].

Следователно, изпълнявайки държавните функции по регистрация на религиозните общности, съдът е овластен да направи преценка на описаното в устава верско убеждение и богослужерна практика през призмата на чл. 7, ал. 1 и ал. 4 от ЗВ и чл. 9, т. 2 от ЕКПЧ без да е налице пристрастие. В тази си дейност съдът може да бъде подпомогнат от Дирекция „Вероизповедания“ (чл. 16 от ЗВ). Но в чл. 7, ал. 1 от ЗВ като предпоставка за ограничаване на

правото на вероизповедание е посочена и националната сигурност [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16].

Съгласно чл. 14 от ЗВ религиозните общности могат да придобиват статут на юридическо лице при условията и по реда на този закон. Този състав може да доведе до извода, че регистрацията на религиозни общности не е задължителна и религиозната общност, която не е регистрирана в Софийския градски съд има всички права, които и регистрираното вероизповедание. Но този извод се опровергава от дефинициите в § 1 на ЗВ, където вероизповеданието е определено като задължителна съвкупност от верски убеждения и принципи (вярата), религиозната общност и нейната институция. Религиозната общност е определена като доброволно обединение на физически лица за изповядване на дадена религия, извършване на богослужение, религиозни обреди и церемонии. А религиозна институция, според закона, е регистрираната в съгласие със Закона за вероизповеданията религиозна общност, която има качеството на юридическо лице, свои ръководни органи и устав, т.е. с факта на съдебната ѝ регистрация религиозната общност се превръща в религиозна институция.

По този начин са дефинирани понятията за [1], [2], [3], [6], [8], [10], [12], [15], [16], [31], [32], [33], [34]:

- „религиозна общност“ – доброволно сдружение на български граждани, чужди граждани, постоянно пребиваващи на територията на страната или лица, придобили статут на бежанец, които имат за цел съвместно изповядване на религия, извършване на богослужения, религиозни обреди и церемонии;

- „религиозна институция“ – регистрираната в съгласие със Закона за вероизповеданията религиозна общност, която има качеството на юридическо лице, свои ръководни органи и устав.

Понятията са в съотношение помежду си като общо към частно – религиозната институция е винаги религиозна общност, но религиозната общност е религиозна институция, само ако е съдебно регистрирана.

За контрола по изпълнението на Закона за вероизповеданията българската държава е възложила своите функции по религиозните въпроси на изпълнителната власт (Дирекция „Вероизповедания“ на Министерския съвет) и на съдебната власт (Софийски градски съд и погорестоящите от него съдебни инстанции). Съгласно ЗВ са регламентирани:

- правомощията на МС и дирекция „Вероизповедания“. Дирекцията, като специализирана администрация, от контролиращ става консултиращ и координиращ орган. Нейните основни функции са подпомагането на вероизповеданията и гарантиране на спазването на религиозните права.

- ролята на държавата в отношенията с религиозните институции. Тя осигурява условия за свободно и безпрепятствено упражняване на правото на вероизповедание, съдейства за поддържането на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи. Религиозните общности са отделени от държавата. Недопустима е държавна намеса във вътрешната организация на религиозните общности и институции [31], [32], [33], [34].

От гореизложеното могат да се направят изводи, че:

1. Наличната нормативна база, създадена от законодателя в Република България, дава достатъчно точна визия, определяща правото на всеки български гражданин доброволно да изповядва религията, която сам е избрал и да извършва характерните за нея обреди и служби. Но в същото време законодателят е предприел и мерки за неутрализиране на нарушението на етническия мир и правото на вероизповедание, посочени в разпоредбите на НК в Раздел II – „Престъпления против изповеданията“.

2. От гореизложеното е видно, че трябва да се предприемат законодателни инициативи с цел приемане от законодателя на нови адекватни на XXI век нормативни актове с пряко действие и поставяне под репресивен и рестриктивен контрол на всички форми на сектантски формирания, сдружения, фондации, дружества и други нетрадиционни религиозни движения (НРД) с деструктивен психологичен характер.

Следва да се ограничи или забрани дейността на същите деструктивни сектантски формирования (деструктивни култове) – НРД и групи, попадащи под определението на противообществена дейност (като се инкриминира състава на тази противообществена дейност чрез явна официална дефиниция в НК на РБ) [31], [32], [33], [34].

Ако се систематизират анализите от изложеното:

1. Би могло да се формулира принципното твърдение, че една система е в състояние на сигурност, когато [18], [19], [20], [21], [22], [23], [24], [25], [26], [27], [28], [29], [30]:

- върху нея няма никакви въздействия и тя, необезпокоявана от нищо, съхранява своето равновесно положение или динамическата си траектория;

- съществуват въздействия върху нея, но те не могат да я извадят от нейното равновесно положение или нейната динамическа траектория;

- са възможни въздействия, които, ако развият своя потенциал, биха могли да извадят системата от равновесното ѝ положение, но тя притежава ресурси, с които може да предотврати възникването им или да неутрализира реализацията на този техен потенциал и така да съхрани своето равновесно положение или своята динамическа траектория [31], [32], [33], [34];

- възникват въздействия, чиято (ескалираща) мощ е в състояние да извади системата от равновесното ѝ положение и да предизвика изключително сериозни последици за сигурността на тази система, но системата разполага с ресурси и е способна да извърши такива структурни трансформации, с които да управлява и неутрализира тези въздействия, така че да съхрани своето равновесно положение или динамическата си траектория [18], [19], [20], [21], [22], [23], [24], [25], [26], [27], [28], [29], [30].

На базата на казаното дотук, може да се приеме, че сигурност за една социална система (човек, организация, общност, общество, държава, общност от държави) има тогава, когато основните идеали, ценности, потребности и интереси на системата не са подложени на никакви въздействия (абсолютна безопасност) или незастрашени от съществуващи въздействия, които социалната система да не е в състояние ефективно да неутрализира (защитена безопасност), контролира (относителна сигурност) или управлява (трансформационна сигурност).

2. Националната сигурност е съвкупност от политически, икономически, военни, социални, правни, екологични и други фактори и условия, които в своята съвкупност гарантират защитата на целостта на държавата, стабилността на обществото и правата на гражданите в страната. Същата се свежда до гарантиране на националната цялост, независимост и суверенитет на Република България, като понятието „сигурност“ е тясно свързано с категорията „национални интереси“, като се влияе от политиката за сигурност, обстановка и среда за сигурност [18], [19], [20], [21], [22], [23], [24], [25], [26], [27], [28], [29], [30].

3. Може да се заяви, че наличната нормативна база, създадена от законодателя в Република България дава достатъчно точна визия, определяща правото на всеки български гражданин доброволно да изповядва религията, която сам е избрал и да извършва характерните за нея обреди и служби. Но в същото време законодателят е предприел и мерки за неутрализиране на нарушението на етническия мир и правото на вероизповедание, посочени в разпоредбите на НК в Раздел II – „Престъпления против изповеданията“.

3. Заключение

На базата на предходното може да се приеме, че трябва да се предприемат законодателни инициативи с цел приемане от законодателя на нови адекватни на XXI век нормативни актове:

- с пряко действие и поставяне под репресивен и рестриктивен контрол на всички форми на сектантски формирования, сдружения, фондации, дружества и други нетрадиционни религиозни движения (НРД) с деструктивен психологичен характер;

- в насока към ограничаване или забраняване на дейността на деструктивни сектантски формирования (деструктивни култове) – НРД и групи, попадащи под определението на противообществена дейност (като се инкриминира състава на тази противообществена дейност чрез явна официална дефиниция в НК на РБ).

References:

1. Konstitutsia na Republika Bulgaria (obn., DV, br.56 ot13.07.1991g.)
2. Deklaratsia (chl.6, al.2) kam Konstitutsia na Republika Bulgaria (obn., DV, br.56 ot13.07.1991g.)
3. Zakona za litsata i semeystvata, Obnarodvan, DV, br. 182 ot 9 avgust 1949 g., popr., br. 193ot 1949 g., izm., Izv., br. 12 ot 9fevuari 1951 g., br. 12ot 8 fevuari 1952 g., br. 92 ot 7 noemvri 1952 g., br. 15 ot20 fevuari 1953 g., popr., br. 16 ot 24 fevuari 1953 g.,izm., br. 89 ot 6 noemvri 1953 g., br. 90 ot 8 noemvri 1955 g.,br. 90 ot 9 noemvri 1956 g., br. 50 ot 23 yuni 1961 g., DV,br. 23 ot 22 mart 1968 g., br. 36 ot 8 may 1979 g., br. 41 ot28 may 1985 g., br. 46 ot 16 yuni 1989 g., br. 20 ot 9 mart 1990 g., br. 15 ot 18 fevuari 1994 g.
4. Reshenie №5/11.06.1992g. po konstitutsionno delo №11 ot 1992g., obn. DV, br..49 ot 16.06.1992g.;
5. Strategia za natsionalna sigurnost na Republika Bulgaria, obnarodvana v „Darzhaven vestnik”, br.19 ot 08.03.2011g.;
6. Kontseptsia za natsionalnata sigurnost na Republika Bulgaria, obnarodvana v „Darzhaven vestnik”, br. 46 ot 22.04.1998g.;
7. Zakona za politicheskite partii;
8. Nakazatelnia kodeks;
9. Zakon za Veroizpovedaniyata, DV, br. 120 ot 2002 g.;
10. Evropeyskata konventsia za zashtita na pravata na choveka;
11. Rezolyutsia 1390/2004 god. na Parlamentarna asambleya na Saveta na Evropa;
12. Grazhdanskia protsesualen kodeks;
13. Kontseptsia za natsionalna sigurnost na Republika Bulgaria.//Mezhdunarodni otnoshenya, 1995, №. 3;
14. Kontseptsia za natsionalnata sigurnost na Republika Bulgaria, obnarodvana v „Darzhaven vestnik”, br. 46 ot 22.04.1998g.;
15. Informatsionen byuletin na NSS-MVR, br. 62, noemvri 2002g.;
16. Doklad na Republika Bulgaria saglasno chl. 25, al. 1 ot Ramkovata konventsia za zashtita na natsionalnite maltsinstva (odobren s reshenie №91 na MS ot 14.02.2003 g.);
17. Balgarska natsionalna doktrina”, Sofia, 1997g.
18. Sotirov, Ch., Preventsia na uchilishtnoto nasilie chrez elektronni sredstva, Nauchni trudove tom 50, seria 6,2 RU - 2011. ISSN 1311-3321.
19. Sotirov, Ch., Relationship between the social development and motor activity of the child. SocioBrains - international scientific online journal publisher: www.sociobrains.com., Issue 24, August 2016, ISSN 2367-5721.
20. Sotirov, Ch., Stoyanova, I., Savremenni tehnologii v preduchilishtnoto obrazovanie. Godishnik na ShU „Ep. K. Preslavski”, tom XX D,2016 ISSN 1314-6769.
21. Savov, I., Strukturi i organizatsii v Republika Bulgaria svarzani s migratsiyata, Godishnik, tom HIV, 2017, VUSI, ISSN 2367-8798, s. 14-21.
22. Savov, I., Some aspects of legislative system of the institutes migration and readmission in the European Union, International conference - Law and Security in migration process and the consequences of the migration crises, Nikola Tesla University, Beograd, 2017, ISBN 978-86-6113-046-5, p. 265-277.
23. Savov, I., Riskove i zaplahi za sigurnostta v Chernomorskia region, Mezhdunarodna konferentsia „Problemi na sigurnostta v chernomorskia region”, VUSI, septemvri 2017 g., ISBN 978-619-7343-09-0, s. 7-18.
24. Neykova, M., Vavezhdaneto na vtoro nivo na mestno samoupravlenie – osnovna antikrizisna myarka, godishnik BSU, tom XXVII str. 161.
25. Neykova, M., Protsesat na detsentralizatsia na Republika Bulgaria, godishnik na BSU, str.161.
26. Neykova, M., Prilaganeto na printsipa na subsidiranostta – osnoven instrument za regionalizatsia i detsentralizatsia , Yuridicheski sbornik na TsYuN pri BSU, str. 161.

27. Boyanov, P., Prilozhenie na kiberatakata ot tip sotsialno inzhenerstvo sreshtu pravitelstveni agentsii, chastni organizatsii i akademichni institutsii. Sbornik nauchni trudove - Nauchna konferentsia s mezhdunarodno uchastie "MATTEH 2018" - 25-27 oktomvri 2018, ISSN: 1314-3921, t.2, ch.1, 2018, s.42-51.
28. Boyanov, P., Raynov, V. Identifitsirane na osnovnite tipove i fazi na savremennite kiberataki i izpolzvaneto im za opredelyane na slabostite v kompyutarnite mrezhii i sistemi v Rayonnoto upravlenie pri Oblastna direktsia na MVR, Sbornik nauchni trudove - Nauchna konferentsia s mezhdunarodno uchastie "MATTEH 2018" - 25-27 oktomvri 2018, ISSN: 1314-3921, t.2, ch.1, 2018, s.60-67.
29. Boyanov, P., Countermeasures against various types of cyber attacks in the context of the protection of the national security of Republic of Bulgaria, Annual of Konstantin Preslavsky University of Shumen, Shumen, Konstantin Preslavsky University Press, ISSN 1311-834X, Vol. VIII E, 2018, pp. 79-85.
30. Fetfov, O., Boyanov, P., Nikolov, Iv., Tasheva, Zh., Trifonov, T., Sravnitelen analiz na savremennite vidove bezzhichni IP videokameri v kompyutarnite mrezhii za nablyudenie i kontrol, Annual of Konstantin Preslavsky University of Shumen, Shumen, Universitetsko idatelstvo „Episkop Konstantin Preslavski“, ISSN 1311-834X, Vol. VI E, 2016, s. 143-149.
31. Dimitrova, N., 2014: The motivation for effective study of technical and technological information assimilation. International Scientific Online Journal – ISSN 2367-5721 Issue 4, December 2014, www.sociobrain.com, pp 94-99.
32. Dimitrova, N., 2015: Operationalize the aims of technological education International Scientific Online Journal. Issue 16, December 2015, www.sociobrain.com pp. 48 –53.
33. Dimitrova, N., 2014: Role of informatization in technological education and information culture of students International Scientific Online Journal, Issue 2, October 2014, www.sociobrain.com pp. 26-30.
34. Dimitrova, N. Prinosat na tehnologichnoto obuchenie za sahranyavane na balgarskite natsionalni traditsii. – Godishnik na Shumenska universitet „Episkop Konstantin Preslavski“, T. HH D, Nauchni trudove ot konferentsia „Inovatsii v obrazovaniето“, 30 septemvri – 02 oktomvri 2016, Pedagogicheski fakultet, Shumen, Episkop Konstantin Preslavski, 2016, 686 – 690.